

Forfatter: Lange, Julius Henrik

Titel: BREV TIL: Krøyer, Peder Severin FRA: Lange, Julius Henrik (1878-05-21)

Citation: Lange, Julius Henrik: "BREV TIL: Krøyer, Peder Severin FRA: Lange, Julius Henrik (1878-05-21)", i *Breve fra Julius Lange*, Nordiske Forlag, s. 117. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002320804-000-shoot-L0023208040000083.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Julius Lange

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

TIL MALEREN S. KRØYER (i

Andalusien

).

Auteuil, 21. Maj 1878.

Kære Krøyer!

Egentlig burde jeg jo ogsaa begynde dette Brev med en af mine sædvanlige værdifulde Pennetegninger, som i lige høj Grad ere til Grin for Kendere og til Fryd for den menige Mand. Men hvad skulde den forestille? Et Panorama af Verdensudstillingen? eller et Interiør fra s. 118Auteuil? Forestil dig os, o: Henningsen, Andreas Weis (cand. jur. — du kender ham vel i alt Fald af Omtale) og mig, beboende en forholdsvis stor Part af et lille Hus i Auteuil, i den Grad i Naboskab med Börjessons, at kun en Væg adskiller det, vi kunne kalde vor Salon, fra deres Sovekammer, saa at Börjesson tidt maa banke paa Væggen, naar vi sent om Aftenen vende hjem fra Paris og føre hørøstet Samtale. Forestil dig os med Benyt-telsesret til en Have, hvor der i alt Fald meget godt kunde være Nattergale og vistnok ogsaa er Nattergale, som blot tie stille af Beskedenhed. Her bo vi, og her blive vi boende til 1ste Juli. — Hjertelig Tak for dit gode Brev fra Granada af 9de Maj, som jeg fik gennem Tuxen. Jeg antager, at du nu maa være kommet ordentlig i Læ for madridsk og kastiliansk og escorialske Foraarskulde; derimod maa du ingenlunde tro, at vi ere komne i Læ; vi have det altfor varmt et Par Dage og derefter en nederdrægtig Kulde, f. Ex. netop i disse Dage. — Naa, lad os saa holde op med at tale om Vejret — Herregud! Her er jo dog det, som er vigtigere, f. Ex. en Verdensudstilling.

Vent nu blot ingen systematisk Beskrivelse af mig! Du véd jo desuden nok, hvorledes nye Malerier se ud; jeg vil styrte mig paa Hovedet i dette Verdenshav og fiske en eller anden Perle op for dig, som jeg i alt Fald kan nævne dig Navnet paa, du faar den jo selv at se. — Der er nu den franske Malerkunst, 861 Numre, næsten altsammen dygtige og seværdige Sager; skønt jeg ikke nægter, at jeg engang imellem undrer mig over, at Censuren har ladet et og andet slippe over Dørtærsklen, som ikke burde have Lov dertil. Naar jeg skulde sige, hvad jeg egentlig er mest forlibt i derinde, tror jeg, at det blev Paul Dubois', den berømte Billedhuggers, Portrætter. Der er det bekendte Billede af hans to Dreng, som du dog vist næppe har set. Jeg kendte et Stik derefter i aqua-tinta-Manér, som har staaet i Gazette des beaux-arts, og hvorefter jeg slet ikke havde nogen tiltrækkende Forestilling om Billedet; men Originalen forekommer mig forbavsende skøn, elskværdig, meget beskeden, men meget nobel i Farve, dejlig stort og rundt og fyldigt i Modellering; og saa er der endelig noget i det, som i al Stilhed sætter sig i uforgængelig Besiddelse af ens Hjerter og Interesse. Det samme gælder i Grunden om alle hans s. 119Portrætter, ikke mindst en lille Barneprofil, der vistnok ogsaa er det skønneste i Farven. Saa er der den gamle Meissonier, af hvis Billeder jeg kendte nogle i Forvejen fra Wiener-Udstillingen; hans lille flinke, fortællende Pensel forekommer mig nu som altid at være paa en vidunderlig og hemmelighedsfuld Maade inde paa Sagen. Jeg haaber, at du vil glæde dig til at se et lille Maleri af en General fra Napoleons Tid, som med sin Adjudant og to Ordon-nanser er reden ud gennem Sneen i haard Januarkulde op paa en Højde ved Udkanten af en Skov for at tage Udkig; det synes mig, at hver eneste Ting paa saadant et lille Maleri er uendelig fuld af Interesse, den haard-frosne Sneflade med Sporene af Hestehovene, de udmærkede karakteriserede, simplere og finere Heste, som staa og fryse i den skarpe Vintervind, der vifter gennem Haler og Manker, de to Officerer, som staa og kigge og samtale i Mellemgrunden paa en fremspringende Post, det stor-slaaede Landskab, det hele! Vor Ven Middelthun, hvis Anerkendelse Meissonier desværre maa savne, belærte mig rigtignok om, at det ikke var det, som man nu i Paris vilde anerkende som Maleri, hvorpaa jeg vistnok forargede ham meget ved at svare, at det brød jeg mig Fanden om. Forresten indrømmer jeg, at Meissonier i høj Grad er Maler paa sin egen Maade, men Maaden forekommer mig ikke ganske ilde. — Fortrinlige historiske Billeder af Paul Laurens. især et stort Billede af den franske General Marceau, som ligger paa lit de parade og hilses af de østerrigske Officerer, der defilere forbi Liget — fuldt af Karakter i Opfattelse og Behandling. — Hvad eders Lærer Bonnat angaar, som er meget stærkt repræsenteret paa Udstillingen, tilstaar jeg, at jeg har haft adskillige varme Batailler, især med Otto Bache og Henningsen; og vilde formodentlig ogsaa have det med dig, hvis du var til Stede. Der er ikke mindre end 7 store Portrætter af ham (deriblandt Thiers), større og mindre Genrebilleder fra Italien og Afrika, hans store Krucifix og hans allegoriske Billede fra Palais de la Justice. Jeg er virkelig ikke blind for, at han er en paa sin Vis overmaade dygtig Maler, der til Fuldkommenhed forstaar den Kunst at spille sine Kort ud med éclat; men det forekommer mig just ikke at være Trumfer, i alt Fald kun sjældnere. Er der ikke noget i et Maleri, som hedder Indhold? Jeg mener dermed s. 120slet ikke Noveller eller Romaner, som kan skrives op med Pen og Blæk til Glæde for dem, der kunne læse, men ikke sé. Jeg mener ganske simpelt Aand, Stemning, det, som f. Ex. Pieter de Hooghe har i saadanne Billeder som den læsende Pige i München eller det lille Billede i Louvre, hvor Konen gaar over Gaarden; jeg nævner dem blot som Exempler, fordi der i dem slet ikke er andet end det, der blot kan males, og dog saa uendelig megen Poesi, Aand, Stemning. Nu vel, det forekommer mig, at Bonnat er meget fattig i den Retning, fattigere næsten end de fleste. Hans fleste Portrætter synes mig kolde, døde, dukke- og maskeagtige, saa brillant som de end præsentere sig i Rummet; ja endog Thiers's Portræt, der vistnok er det bedste og jo i visse Retninger fortrinligt, forekommer mig som en stort modelleret, men noget hul Maske. Vi elske dog Frans Hals's eller Velazquez's Portrætter for det Liv og den Sjæl, som strømmer fra dem; jeg tror, at Verden vil vedblive at være saa gammeldags, at den giver dette den første, den egentlige Ære i Kunsten, naturligvis naar det kommer frem paa virkelig kunstnerisk Vis, i — og ikke udenom Form og Farve. Navnlig kan jeg ikke sympathisere med Bache, der fandt alt evig godt hos Bonnat;

det forekommer mig, at Kunstnere dømme Kunst altfor meget efter, om de finde noget, som de til deres eget métier kunne bruge og lære noget af, og som kan føre dem selv frem. Ganske vist kan jeg meget godt sætte mig ind i, at Bonnat har slige Egenskaber, — at han kan gøre en lignende Gavn som de Syngelærere, der lære Folk at lukke Munden op og synge ud af deres Bryst i Stedet for at synge ned i deres egen Mave, hvad vor Skole har altfor megen Tilbøjelighed til; men dette udgør ikke for mig en Adkomst til at regnes blandt de store eller udmærkede Kunstnere. Desuden forekommer selve hans Overflade mig ikke at være hævet over Kritik; der er noget haardt gnistrende ved den, som ikke lader Stoffernes Forskellighed vederfares Retfærdighed, det ser altsammen for meget ud som sprængt Granit. Jeg tilstaar ogsaa, at hans Farve ikke altid møder mit Øje som Mønster paa Natursandhed. — Jeg har ikke tilbageholdt disse Betragtninger for dig, som for mit eget Vedkommende kun ere foreløbige, fordi man efter min Erfaring, naar man lever et ganske ensomt Liv, s. 121 ikke har noget imod lidt aandelig Snustobak, der kan kradse lidt op i Tankerne. Om jeg skulde have opnaaet at gøre dig lidt arrig, saa vil jeg ikke fortryde det, da vi Mennesker — som Holberg siger — ikke have godt af at leve i en »brutal Samdrægtighed« — vi blive vel lige gode Venner for det! — Næst efter Franskmændenes Udstilling er vel Englændernes den største. De ere hyppig noget tynde og spæde og akvarellistiske i Farven — der er jo ogsaa et helt Værelse fuldt af Akvareller —, men da jeg nu foreløbig gør mig Umage for at yde enhver Bestræbelse sin Retfærdighed, synes det mig ikke, at man skal bryde Staven over dem for det blot af den Grund, at man lever i Paris og ikke i London. Der findes ubestridelig meget interessante Ting i deres Udstilling, en hel Suite meget fine og fuldendte og lærde Billeder af Alma Tadema — lidt for lærde maaske; meget mærkelige Ting af Millais, baade stadselige og virkelig fine Portrætter og ejendommelige Landskaber — og uendelig meget andet, endog nøgne Fruentimmer, som Franskmændene jo næsten have Monopol paa. Der er noget ved den engelske Kunst, som allierer sig med forskellige Bestræbelser hos os. Idag have Belgierne lukket en prægtig og talrig Kunstudstilling op; for 8 Dage siden optraadte »Deutsches Reich« paa Brædderne, ikke just talrige, men med en Udstilling, som de aabenbart have pillet ud med meget stræng Kritik, og som ogsaa indeholder meget gode Ting. Spanien har endnu ikke lukket Butiken op. Hollænderne er der ikke synderligt ved. Danmark er vort eget Fædreland og udstiller blandt andet 2 seværdige Malerier af Krøyer, der, ligesom alle Billederne paa Udstillingen, ses meget godt. Norge, Sverige, Haiti, Portugal og Schweiz trække ikke synderlig Besøg. Italien forekommer mig ikke saa særdeles opbyggeligt; det indeholder de værste Galskaber og Experimenter, der findes paa Udstillingen, Impressionister, i Forhold til hvilke Sala er en ren Moderado, og vidunderlig kuriøse Skulpturarbejder, desuden en udmærket talentfuld Kunstner de Nittis, som virkelig har vidunderlige Gaver til at gengive Billedet af en folkerig Gade; jeg er kun gal i Hovedet paa ham, fordi han aldrig maler andet end det, man ser i Forbigaaende paa Gaden. Østerrig har et stort, kolossalt og væmmeligt Billede af Makart og karakterfulde, dygtige og brogede Billeder af Mateiko; s. 122 Ungarn et godt Billede af Munkaczy: Milton, der dikterer for sine Døtre osv. osv. osv. Du vilde behage at forestille dig Siden fuld af ogsaa videre. Ja, det Ord ogsaa-videre er meget vigtigt med Hensyn til Indtrykket af Udstillingen; der er saa uendelig meget, man aldrig kommer nærmere til end at indbefatte det i dette meget omfattende Ord. Dog er der ogsaa uendelig meget, som man maa have op af dets Ubestemthed og kunde blive ved at tale om med Fornøjelse. Hele Udstillingen er overhovedet en fornøjelig Indretning; det kan gerne være, at den dølger meget af Verdens Humbug i sig! men Herregud! Hvad er vi Mennesker andet end Lysestøberskilte og Oste! — Om nogle faa Dage aabnes Salonen! Naa da! Og der forberedes i det nye Trocadéro-Palads en historisk Udstilling af Privat-Samlingernes Ejendom! Og saa er der Louvre (og Luxembourg). —

Fra Schwartz har ingen (her i Paris) hørt et levende Ord. Men der er kommet en Fætter af ham hertil, efter hvis Udsagn at dømme han forventes, hvilken Dag og Time det skal være, at komme ridende ind i Byen (paa en Kamel, antager jeg). Ellers lider vi ikke mindste Mangel paa Landsmænd; København er efter en storartet Maale-stok taget til Paris. Til dem, som det var en Fornøjelse at træffe, høre Hirschsprungs, som vare her en 14 Dags Tid. Tuxen har det godt og er meget elskværdig, hans Billede kommer paa Salonen. Henningsen er flittig hos Bonnat hver Formiddag, saa gaar han paa Udstillingen; senere tænker han at arbejde hele Dagen. — Det er gaaet mig saa kuriøst med mine spanske Erindringer baade om Kunsten og om Landet og Samlivet med jer Kammerater, det hele er ligesom pakket ned i en Kuffert, og der er sat en Hængelaas for; det kommer naturligvis deraf, at jeg uafbrudt siden den Tid har haft nye og mærkelige Indtryk; var jeg kommet hjem derefter, havde jeg lukket Kufferten op og rigtig nydt og bearbejdet mine Erindringer. Jeg haaber, at jeg, naar jeg engang kommer hjem, kan finde Nøglen til Hængelaasen. Henningsen og jeg rejste uden Standsning over Grænsen, derpaa bleve vi 2 Dage i Biarritz ved Havet, hvilket var dejligt, saa skiltes vi; han rejste til Paris, og jeg gjorde en meget smuk og lærerig Tur gennem Provinsbyerne.

Da Henningsen kom igen paa Atelieret og første Gang s. 123 traf Bonnat, spurgte Bonnat meget venlig til dig og om, hvad du gav dig af med. Han fandt det meget rigtigt af dig at opholde dig en god Tid i Granada og ytrede noget om, at han vilde ønske, du der vilde gøre et større og alvorligt Arbejde. Det er jo netop slaaget lige til. Da Henningsen ikke er til Stede, kan jeg ikke anføre Ordene nøjagtig, men jeg anfører Meningen rigtig, som han berettede den. Jeg synes, at du skulde fortælle os noget om, hvad det store Billede handler om (hvormed jeg ikke sigter til en Handling); jeg er temmelig spændt paa at vide noget om det og finder det ogsaa efter min beskedne Formening uhyre rigtigt af dig at male i stor Maalestok. Har du ikke tegnet noget fra Bonda, den »næsten altfor maleriske« By?

Lev nu rigtig godt og vel, og skriv snart noget igen! Véd du, at din Kopi efter Velazquez ikke blev udstillet i

Lange, Julius Henrik, *Breve fra Julius Lange*,

København? Man vilde ikke udstille Kopier. Det er nogle gode Aalehoveder!

Din Ven
Jul. Lange.